TESIS: ESTO BERESA GUI YA DATONG YA MABUL / 論文：神聖洪水之真理

Ya Primero Bersiyon Ya Datong Chda Esto Abeya Dok Ya Moy Samnat Bersiyon Ya Bareta Ya Bantelar

萬邦洪水神話中聖經版本之首要性與真實性

Esto Tesis Eclabolto Ya Memorya Chda Ya Bantelar

一篇關於天與地之學術論文

- Frank Leo 劉宗唐 משה הלוי *Φραγκίσκος Μωυσῆς Λευίτάκης*
משה לוין (לעווין)

KAPITULO I: ESTO PRIMERO DOKERKEDO — 第壹章：引論

Esto tesis muy-dokerkedo ya samnat bareta: esto mabul ya Datong — ya beresa gui ya Bathala — esto primero chda esto eclabolto bersiyon. Naren muy-dokerkedo ya samnat bareta: ya moy bersiyon ya mabul ya bentod ya bantelar esto dil-imprus ya esto primero bersiyon ya Bathala, chda atcil dil-cambiar ya bareta puy esto gona yonoy.

本論文之核心論點如下：記載於猶太《塔納赫》（תַּנַ"ךְ，*Tanakh*）暨基督教《舊約》中之洪水敘事，乃全球洪水神話之原始且真實之版本。儘管聖經之書寫年代晚於若干其他版本，然其敘事保存了原始洪水事件之神學真義——即洪水乃因人類之「罪」（חֵטְא，*ḥeṭ'*）而降，且為神聖之「潔淨」（טָהֳרָה，*ṭohŏrāh*）手段。其餘諸文明之洪水神話，皆係對此原始事件之扭曲與篡改——罪人將自身塑造為「英雄」，而將施行審判之上天描繪為「邪惡」或「殘暴」之力量。

KAPITULO II: ESTO BARETA YA BATHALA — YA MABUL YA BIBLIA / 第貳章：聖經洪水敘事——神聖之原文

Ya Sagrada Escritura muy-dokerkedo ya samnat bareta ya mabul ya memorya. Ya Bathala dil-tompoy esto mabul kon bantelar porke esto bantelar dil-puno ya mali.

《創世記》（בְּרֵאשִׁית，*Bərēʾšīṯ*）第六章至第九章記載了洪水敘事之核心。其原文明確陳述洪水之因由：

原文（希伯來文）：

וַיַּרְא יְהוָה כִּי רַבָּה רָעַת הָאָדָם בָּאָרֶץ וְכָל־יֵצֶר מַחְשְׁבֹת לִבּוֹ רַק רַע כָּל־הַיּוֹם

Wayyarʾ YHWH kī rabbāh rāʿaṯ hāʾāḏām bāʾāreṣ wəḵol-yēṣer maḥšəḇōṯ libbō raq raʿ kol-hayyōm.

（創世記 6:5）「耶和華見人在地上罪惡甚大，終日所思想的盡都是惡。」

Chda:

וַתִּשָּׁחֵת הָאָרֶץ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ חָמָס

Wattiššāḥēṯ hāʾāreṣ lipnē hāʾĔlōhīm wattimlāʾ hāʾāreṣ ḥāmās.

（創世記 6:11）「世界在神面前敗壞，地上滿了強暴（חָמָס，*ḥāmās*）。」

Ya Bathala dil-tompoy esto mabul porke esto mali. Esto mabul esto aripirna ya Bathala — esto "purificacion" — dil-tompoy esto bantelar puy kalinaw. Esto bareta dil-klaro: ya mali ya bantelar esto rason, chda ya Bathala esto matarung chda esto chdid.

此處之關鍵字為「強暴」（חָמָס，*ḥāmās*）與「敗壞」（נִשְׁחָתָה，*nišḥāṯāh*）。聖經明確指出：洪水之降臨，乃因人類之罪惡——而非出於上天之任性或惡意。洪水是「審判」（מִשְׁפָּט，*mišpāṭ*），

亦是「潔淨」——將敗壞之世界洗滌，使義人挪亞（נֹחַ，*Nōaḥ*，意為「安息」）得以存留，重建世界。

KAPITULO III: YA MOY BERSIYON YA MABUL — YA ECLABOLTO BARETA / 第參章：世界諸洪水神話——扭曲之敘事

A. Ya Epopeya ya Gilgamesh (Akadyo) / 吉爾伽美什史詩（阿卡德語）

Ya primero samnat ya dok bersiyon esto Epopeya ya Gilgamesh, ya Tabletang XI, eclabolto ya Akadyo.

世界諸洪水神話中最著名者，莫過於美索不達米亞之《吉爾伽美什史詩》（Epic of Gilgamesh），其第十一塊泥板記載了洪水故事。其阿卡德語原文載：

原文（阿卡德語楔形文字轉寫）：

ana šakān abūbi ubla libbašunu ilāni rabûti

（Tablet XI, Line 14）「（當）偉大的眾神決定降下大洪水。」

šurippakû mār ubara-tutu, uqur bīta bini eleppa. muššir mešrâmma še'i napšāti.

（Tablet XI, Lines 23-25）「舒路帕克人，烏巴拉-圖圖之子啊，拆毀房屋，建造船隻！拋棄財富，尋求生路！」

Ya samnat bareta, ya chdil bersiyon dil-cambiar ya rason ya mabul. Ya chdil bersiyon muy-dokerkedo ya mabul esto "decisiyon ya memorya" — ya chdil dios dil-klaro ya rason. Ya chdil dios Enlil dil-tompoy esto mabul, chda ya dios Ea dil-traydor kon Enlil puy salbar atcil aripirna Utnapištim.

此版本之關鍵偏差在於：眾神降洪水之理由模糊不清。恩利爾（Enlil）降洪水，而埃阿（Ea）則暗中違背諸神之決議，私下救助烏塔那匹什提（Ūta-napištim）。洪水之後，女神伊什塔爾（Bēlet-ilī）甚至哭泣悔恨：

anākumma ulladā nišū'ama kī mārī nūnī umallâ tâmtamma

（Tablet XI, Lines 123-124）「是我生育了人民！如今他們像魚一般充塞大海！」

Ya samnat bersiyon dil-klaro: ya chdil dios dil-mali — dil-tompoy ya mabul porke "capricho" — chda ya aripirna Utnapištim dil-eclabolto.

由此可見：阿卡德語版本將降罰之神描繪為反覆無常、甚至殘暴的，而被拯救者則成為「英雄」。原本之神聖審判被顛覆為「諸神的錯誤」，罪人反成「受害者」。

B. Ya Manvantara-Sandhya (Sanskrit) / 摩奴大洪水（梵文）
Ya bersiyon ya Hindu dil-tompoy ya dok samnat bareta ya Shatapatha Brahmana.

印度教之洪水神話記載於《百道梵書》（Śatapatha Brāhmaṇa，約公元前七世紀）第1.8.1節。

原文（梵文）：

mánave ha vái prātáḥ | avanégyam udakám á jahrur

（ŚB 1.8.1.1）「清晨，他們為摩奴（Manu）送來了洗手的水。」

aughá imáḥ sárvāḥ prajá́ nirvoḍhá tátas tvā pārayitā́smī́ti

（ŚB 1.8.1.2）「洪水將沖走所有這些生靈。我將拯救你脫離此災。」

Ya samnat bersiyon, ya dios Matsya (esto esto avatar ya Vishnú) dil-salbar ya Manu — pero ya bersiyon dil-wala rason ya mabul. Ya mabul dil-tompoy porke "ciclo cosmico" — dil-wala mali, dil-wala pecado.

此版本中，魚神摩蹉耶（Matsya，毗濕奴之化身）拯救了摩奴。然而，洪水之理由完全缺失——洪水被歸因於「宇宙循環」（manvantara-sandhya），而非人類之罪惡。原本之「因罪受罰」被改寫為「宇宙之自然運行」——如此，人類之罪責便被巧妙地消解了。

C. Ya Mabul ya China (Clasiko Chino) / 鯀禹治水（中國古典文獻）

Ya bersiyon ya China dil-tompoy ya dok samnat bareta ya Shangshu, ya kapitulo Hongfan.

中國洪水神話之最早記載見於《尚書·洪範》：

原文（古典漢語）：

鯀堙洪水，汩陳其五行。帝乃震怒，不畀『洪範』九疇，彝倫攸斁。鯀則殛死，禹乃嗣興。

（《尚書·洪範》）「鯀堵塞洪水，擾亂了五行之序。上帝震怒，不賜予《洪範》九疇，常倫於是敗壞。鯀因此被誅殺，禹繼而興起。」

Ya samnat bersiyon, ya eclabolto dil-klaro: ya dios (帝, *Di*) dil-tompoy ya mabul, chda ya eclabolto — Gun (鯀) chda Yu (禹) — dil-combate ya mabul. Ya chdil bersiyon dil-klaro ya eclabolto esto "chdiam" — ya eclabolto dil-combate ya memorya (ya dios).

此版本之根本顛覆在於：鯀與禹非但不是罪人，反而成為了「治水英雄」。鯀竊取天帝之「息壤」以堵洪水，被天帝處死——但在中國神話體系中，鯀被視為「悲劇英雄」，而天帝反成「殘暴」之形象。其子禹繼承父業治水成功，更被尊為「大禹」——人間之王。洪水從「神聖審判」被徹底改寫為「人與天之鬥爭」，且人類勝利了。

D. Ya Deucalion (Griego) / 丟卡利翁（希臘文）

Ya bersiyon ya Griego dil-tompoy ya dok samnat bareta ya Apollodorus, ya Bibliotheca, 1.7.2.

希臘之洪水神話載於偽阿波羅多羅斯之《書庫》（Βιβλιοθήκη, *Bibliothēkē*）第1.7.2節。

原文（古希臘文）：

ἐπεὶ δὲ ἀφανίσαι Ζεὺς τὸ χαλκοῦν ἠθέλησε γένος, ὑποθεμένου Προμηθέως Δευκαλίων τεκτηνάμενος λάρνακα, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐνθέμενος, εἰς ταύτην μετὰ Πύρρας εἰσέβη.

Epeì dè aphanísai Zeùs tò khalkoûn ēthélēse génos, hypotheménou Promēthéōs Deukalíōn tektēnámenos lárnaka, kaì tà epitḗdeia enthémenos, eis taútēn metà Púrrhas eisébē.

（Bibliotheca 1.7.2）「當宙斯欲滅絕青銅種族時，普羅米修斯建議丟卡利翁造了一隻方舟，裝上必需品，與皮拉一同登入其中。」

Chda ya Latin bersiyon ya Ovid, ya Metamorphoses:

poena placet diversa, genus mortale sub undis / perdere et ex omni nimbos demittere caelo.

（Ovid, *Metamorphoses* I.260-261）「他（朱庇特）決定以另一種刑罰——用洪水消滅人類種族，從四方之天降下暴雨。」

Ya samnat bersiyon, ya Deukalion esto "eclabolto" — atcil dil-salbar porke atcil dil-chdiam, dil-wala porke atcil dil-matarung. Ya rason ya mabul esto "capricho ya Zeus" — dil-wala mali ya bantelar.

此版本中，宙斯（Ζεύς，*Zeús*）降洪水是因「欲消滅青銅種族」。然而希臘神話之宙斯本身即充滿道德瑕疵——他不過是「更強大的力量」而非「道德審判者」。丟卡利翁之得救，乃因普羅米修斯（Προμηθεύς，*Promētheús*）之智謀——一位因盜火而反叛諸神之提坦神。原本之「義人蒙恩」被改寫為「叛逆者之勝利」。

E. Ya Moy Bersiyon ya Dok Nacion / 其他民族之洪水敘事

Ya Hopi (Nativo Americano): Ya bersiyon ya Hopi dil-tompoy: ya Sotuknang (ya Creador) dil-destruir ya Tercero Mundo kon mabul porke ya bantelar dil-alejarse ya Bathala. Pero ya chdil bersiyon dil-klaro ya "Spider Grandmother" (蜘蛛祖母) dil-salbar ya chdiam bantelar — ya bantelar esto "victima" ya capricho ya memorya.

霍皮族（Hopi）之洪水敘事：索圖克南（Sotuknang，造物主）以洪水毀滅第三世界，因人類遠離了造物主。然而在霍皮敘事中，「蜘蛛祖母」（Spider Grandmother）引領「善良之人」穿越洪水進入第四世界——洪水之審判性質被淡化，而「倖存者」之英雄地位被凸顯。

Ya Lakota (Nativo Americano): Ya bersiyon ya Lakota dil-tompoy: Unktehi, ya monstruo ya beresa, dil-tompoy ya mabul. Ya bantelar esto "victima" ya monstruo — dil-wala mali ya bantelar.

拉科塔族（Lakota）之洪水敘事：水怪安克特希（Unktehi）引發大洪水。人類純然是「怪物的受害者」——洪水之道德因由完全被抹除。

KAPITULO IV: YA NEPHILIM CHDA YA "ECLABOLTO" / 第肆章：「拿非利人」與諸神話中之「英雄」

Ya Biblia dil-dokerkedo ya samnat bareta ya Nephilim:

聖經之關鍵經文載：

הַנְּפִלִים הָיוּ בָאָרֶץ בַּיָּמִים הָהֵם וְגַם אַחֲרֵי־כֵן אֲשֶׁר יָבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֶל־בְּנוֹת הָאָדָם וְיָלְדוּ לָהֶם הֵמָּה הַגִּבֹּרִים אֲשֶׁר מֵעוֹלָם אַנְשֵׁי הַשֵּׁם

Hannəpilīm hāyū ḇā'āreṣ bayyāmīm hāhēm wəḡam 'aḥărē-ḵēn 'ăšer yāḇō'ū bənē hā'Ĕlōhīm 'el-bənōṯ hā'āḏām wəyālḏū lāhem hēmmāh haggibbōrīm 'ăšer mē'ōlām 'anšē haššēm.

（創世記 6:4）「那時候有拿非利人（נְפִלִים，*Nəpilīm*）在地上，後來也有。神的兒子們（בְּנֵי הָאֱלֹהִים，*bənē hā'Ĕlōhīm*）和人的女子們交合，生了孩子——他們就是上古的勇士（הַגִּבֹּרִים，*haggibbōrīm*），有名的人（אַנְשֵׁי הַשֵּׁם，*'anšē haššēm*）。」

Ya samnat bersiyon dil-klaro: ya Nephilim esto ya "gibbor" — ya "eclabolto" — ya "anshei ha-shem" — ya "bantelar ya dok nombre." Pero ya Biblia dil-klaro: ya chdil Nephilim esto ya rason ya mabul — ya chdil "eclabolto" esto ya pecadores.

此處之關鍵在於：聖經稱拿非利人為 הַגִּבֹּרִים（*haggibbōrīm*，「勇士」）和 אַנְשֵׁי הַשֵּׁם（*'anšē haššēm*，「有名之人」）。這正是世界諸神話中所謂「英雄」之原型。

Naren muy-dokerkedo ya samnat bareta: ya chdil "eclabolto" ya moy bersiyon ya mabul — Utnapištim, Manu, Gun, Yu, Deucalion — esto ya Nephilim ya Biblia. Ya chdil esto ya "gibbor" — ya "bantelar ya dok nombre" — ya "semi-dios" — ya chdil esto ya rason ya mabul, dil-wala ya "victima."

本論文之核心論點即在於此：諸神話中之「英雄」——烏塔那匹什提（Ūta-napištim）、摩奴（Manu）、鯀（Gun）、禹（Yu）、丟卡利翁（Deucalion）——正是聖經中所記之拿非利人（Nephilim）及其後裔。他們是 הַגִּבֹּרִים（勇士）、אַנְשֵׁי הַשֵּׁם（有名之人）——即「半神」（demigods）。

Ya moy bersiyon ya mabul dil-tompoy ya chdil "eclabolto" esto "chdiam" — pero ya Biblia dil-klaro: ya chdil esto ya pecadores. Ya chdil dil-cambiar ya bareta — ya chdil dil-tompoy ya chdil esto "victima" chda ya Bathala esto "mali."

在其本民族之神話傳承中，這些拿非利人之後裔將自身重塑為「英雄」與「文明奠基者」，而將審判他們之神描繪為暴虐的、反覆無常的、甚至邪惡的。這正是聖經所預言之顛倒——罪人成為英雄，審判者成為惡棍。

KAPITULO V: YA MOY BERSIYON DIL-PROBAR YA BIBLIA / 第伍章：諸版本如何反證聖經之真實

Ya moy bersiyon ya mabul, aunque dil-cambiar, dil-probar ya Biblia. ¿Porke? Porke ya moy bersiyon dil-tompoy:

雖然諸民族之洪水神話各有差異，但它們恰恰從反面印證了聖經敘事之真實性。其理由如下：

(1) Ya moy bersiyon dil-tompoy: ya mabul dil-existe. /（一）所有版本皆確認洪水之歷史真實性。

Chda esto ya primero: ya moy nacion ya bantelar — Mesopotamia, India, China, Grecia, America — ya moy dil-tompoy ya dok mabul. Esto dil-probar: ya mabul dil-existe — dil-wala "cuento."

全世界逾五百個文化中存在洪水神話——美索不達米亞、印度、中國、希臘、美洲原住民——所有這些獨立的傳承皆指向同一歷史事件的真實性。

(2) Ya moy bersiyon dil-cambiar ya rason — pero ya Biblia dil-tompoy ya rason. /（二）唯有聖經保存了洪水之道德因由。

Ya Biblia dil-klaro: ya mabul dil-tompoy porke mali (חָמָס, *ḥāmās*) chda pecado (רָעַת, *rāʻaṯ*). Ya moy dok bersiyon dil-wala rason — o dil-tompoy ya rason esto "capricho ya dios."

惟有聖經明確指出洪水之因由為人類之「罪惡」（רָעַת, *rāʻaṯ*）與「強暴」（חָמָס, *ḥāmās*）。其他版本或完全刪除道德因由（如梵文版），或將洪水歸因於神之任性（如阿卡德語版、希臘版），或將洪水改寫為人與天之鬥爭（如中國版）。

(3) Ya chdil "eclabolto" dil-tompoy ya chdil esto "chdiam" — pero ya Biblia dil-tompoy ya chdil esto "pecadores." /（三）諸版本將罪人改寫為英雄——此恰證聖經之判斷。

Esto ya moy eclabolto dokerkedo — ya chdil "eclabolto" ya moy bersiyon dil-tompoy:

- Utnapištim (阿卡德語): *dil-tompoy atcil esto eclabolto porke atcil dil-salbar ya chdil mismo* — 自稱英雄乃因自我拯救

- Manu (梵文): *dil-tompoy atcil esto eclabolto porke atcil dil-elegido ya dios* — 自稱英雄乃因被神揀選
- Gun/Yu 鯀/禹 (中文): *dil-tompoy ya chdil esto eclabolto porke ya chdil dil-combate ya memorya* — 自稱英雄乃因與天鬥爭
- Deucalion (希臘文): *dil-tompoy atcil esto eclabolto porke atcil dil-salbar ya promesa ya Prometeo* — 自稱英雄乃因承普羅米修斯之助

Ya Biblia dil-dokerkedo: esto ya moy "eclabolto" esto ya Nephilim — ya "gibbor" — ya "anshei ha-shem" — ya pecadores ya mabul.

此模式完美印證了聖經之敘事：那些在各民族神話中被尊為「英雄」的人物，正是聖經所記之拿非利人——那些因其罪惡而招致洪水審判的 הַגִּבֹּרִים（勇士）與 אַנְשֵׁי הַשֵּׁם（有名之人）。罪人改寫歷史，將自身塑造為英雄——這是人類墮落本性之最深刻體現。

(4) Ya mabul esto "purificacion" — dil-wala "destruccion." /（四）洪水是「潔淨」而非「毀滅」。

Ya Biblia dil-klaro: ya mabul esto purificacion — ya beresa gui (水) dil-limpiar ya bantelar ya mali. Chda ya Bathala dil-salbar ya Noe (נֹחַ, *Nōaḥ*) — ya matarung — puy empezar ya dok mundo.

聖經明確指出：洪水是潔淨之手段。水（מַיִם，*mayim*）洗去地上之敗壞，而義人挪亞（נֹחַ，*Nōaḥ*）得蒙拯救以重建世界。洪水之後，神與挪亞立約（בְּרִית，*bərīṯ*），以虹（קֶשֶׁת，*qešeṯ*）為記號——這是恩典與更新之象徵，而非毀滅之終結。

KAPITULO VI: YA CONCLUSION / 第陸章：結論

Ya moy bersiyon ya mabul ya bantelar dil-probar ya Biblia — dil-wala dil-negar. Ya chdil bersiyon dil-tompoy ya mabul dil-existe, pero dil-cambiar ya rason chda dil-tompoy ya pecadores esto "eclabolto."

綜上所述，世界諸民族之洪水神話非但未能否定聖經之洪水敘事，反而從多個維度印證了其真實性。全球數百個獨立文化皆記載大洪水之存在，證明此一事件之歷史真實性。然而，唯有聖經保存了洪水之完整神學意義：洪水乃因人類之罪（חֵטְא，*ḥeṭ'*），是神聖之審判（מִשְׁפָּט，*mišpāṭ*），亦是潔淨之手段（טָהֳרָה，*ṭohŏrāh*）。

Ya Biblia esto primero bersiyon — dil-wala porke esto "mas viejo" ya dok texto, pero porke esto ya unica bersiyon ya dil-tompoy ya rason ya mabul: ya mali ya bantelar. Ya moy dok bersiyon dil-cambiar porke ya pecadores — ya Nephilim, ya "gibbor," ya "anshei ha-shem" — dil-tompoy ya chdil mismo esto "eclabolto" chda ya Bathala esto "mali."

聖經版本之首要性，並非基於其文字記載之年代先後（事實上，《吉爾伽美什史詩》之泥板文字年代早於《創世記》之最終編纂），而是基於其對原始事件之忠實保存。其他版本之偏離恰恰證明了人類墮落本性之運作方式——拿非利人之後裔在各自之文化中將罪人改寫為英雄，將審判改寫為暴行，將潔淨改寫為災難。

Esto ya bareta ya Bathala: ya mabul esto purificacion, dil-wala destruccion. Ya mali ya bantelar esto rason, dil-wala ya capricho ya memorya. Ya Noe esto ya matarung, chda ya Nephilim esto ya pecadores — dil-wala ya "eclabolto."

此乃神聖之真理：洪水是潔淨，非毀滅；人之罪惡是因由，非天之任性；挪亞是義人蒙恩，非僥倖之英雄；而拿非利人是罪人受罰，非悲劇之英雄。

BIBLIOGRAFÍA / 參考文獻

Primero Fuentes / 一手文獻

1. Biblia Hebraica / 希伯來聖經

- בְּרֵאשִׁית (*Bərēʾšīṯ*, Genesis) 6:1-9:17. Mechon Mamre Hebrew-English Bible. https://mechon-mamre.org/p/pt/pt0106.htm

2. Epic of Gilgamesh, Tablet XI / 吉爾伽美什史詩，第十一塊泥板

- Akkadian cuneiform transliteration: George, A.R. (2003). *The Babylonian Gilgamesh Epic: Introduction, Critical Edition and Cuneiform Texts*. Oxford University Press.
- SOAS BAPLAR Recording (Karl Hecker). https://www.soas.ac.uk/baplar/recordings/

3. Śatapatha Brāhmaṇa 1.8.1 / 百道梵書

- Sanskrit text: Eggeling, J. (trans.) (1882). *Sacred Books of the East*, Vol. XII. Oxford: Clarendon Press. https://sacred-texts.com/hin/sbr/sbe12/sbe1234.htm
- Sanskrit Reading Room analysis (Dr. Yūto Kawamura, 2018). https://sanskritreadingroom.wordpress.com/

4.《尚書·洪範》**/ Shangshu, Hongfan (Great Plan)**

- Classical Chinese text: Chinese Text Project. https://ctext.org/shang-shu/great-plan
- Legge, J. (trans.) (1865). *The Chinese Classics*, Vol. III.

5. Pseudo-Apollodorus, Βιβλιοθήκη (Bibliotheca) 1.7.2 / 偽阿波羅多羅斯《書庫》

- Greek text: Frazer, J.G. (trans.) (1921). *Loeb Classical Library* Vols. 121-122. Harvard University Press.
- Perseus Digital Library: https://www.alpheios.net/alpheios-texts/Perseus.text.1999.01.0021/

6. Ovid, *Metamorphoses* I.253-415 / 奧維德《變形記》

- Latin text: The Latin Library. https://www.thelatinlibrary.com/ovid/ovid.met1.shtml

Segundo Fuentes / 二手文獻

7. Kelly, Piers (2022). *The Last Language on Earth: Linguistic Utopianism in the Philippines*. Oxford University Press. [For Eskayan language structure]

8. Kelly, Piers (2006). *The Classification of the Eskayan Language of Bohol*. NCIP Philippines. [For Eskayan grammar and lexicon]

9. Hopi Mythology. *Hopi Flood Folklore*. https://www.curioustaxonomy.net/home/FloodMyths/21NASW/hopi.html

10. Unktehi and the Flood (Lame Deer). National Park Service. https://www.nps.gov/articles/000/unktehi-and-the-flood-as-told-by-lame-deer.htm

11. Answers in Genesis (2023). "Flood Legends from the Americas." https://answersingenesis.org/the-flood/flood-legends/

12. Kosmala, H. "גִּבּוֹר" in *Theological Dictionary of the Old Testament*, Vol. II.

13. Tyndale Bulletin. "The Nephilim: A Tall Story?" https://www.tyndalebulletin.org/

NOTA ECLABOLTO / 學術附記

Ya samnat tesis dil-escrito ya Eskayan (Romanized Latin script) chda Traditional Chinese (Taiwan), porke ya dok samnat lengua dil-tompoy ya dok samnat bareta ya moy bersiyon ya mabul ya bantelar.

本論文以艾斯卡亞語（拉丁字母羅馬化書寫）及正體中文並列書寫，蓋此二語言分別代表了人類語言光譜之兩端——一為菲律賓保荷省之獨特建構語言，一為東亞最古老之連續書寫傳統——以此象徵洪水記憶跨越一切文化與語言之普世性。

Disclaimer / 聲明：This thesis presents a specific theological-apologetic argument and should be understood within that framework. The Eskayan text follows Romanized Eskayan orthography as documented by Piers Kelly (2006, 2022) and the Wikipedia corpus, adapted here for theological content not present in the original Eskayan literary tradition. The Eskayan vocabulary has been extended by analogy with documented lexical patterns (e.g., Spanish-influenced roots, Cebuano grammatical structure) where no attested Eskayan equivalent exists for theological terminology.

本論文呈現一特定之神學護教論點，應在該框架內理解之。艾斯卡亞語文本依據 Piers Kelly（2006, 2022）所記載之羅馬化拼寫法，因原始艾斯卡亞語文獻傳統中不存在此類神學內容，部分詞彙係依據已記錄之構詞規律（如西班牙語影響之詞根、宿霧語語法結構）類推而成。